

УДК 37.013(-057.21)

Зміївська І. В., Обоянська Л. А.

Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, Харків

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті проведено аналіз поняття «інформаційна культура» в контексті формування інформаційної культури фахівця в умовах дистанційного навчання. Встановлено особливості формування інформаційної культури у майбутнього фахівця – спроможність використовувати в різних проявах своєї майбутньої професії сучасні інформаційні технології та показники – певні знання, уміння і навички, необхідні для збору інформації та оперування нею, а також уміння застосовувати засоби комп'ютерної техніки та інформаційно-комунікаційні технології. Визначено, що можливості інтерактивного дистанційного навчального курсу дозволяють формувати інформаційну культуру шляхом активної інформаційної взаємодії усіх учасників навчального процесу.

Ключові слова: дистанційне навчання, інформатизація, інтерактивний дистанційний навчальний курс, інформаційна культура, інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційні технології.

Змиевская И. В., Обоянская Л. А.

Харьковский торгово-экономический институт Киевского национального торгово-экономического университета, Харьков

ИНФОРМАЦИОННАЯ КУЛЬТУРА КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ СПЕЦИАЛИСТА В УСЛОВИЯХ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

В статье проведен анализ понятия «информационная культура» в контексте формирования информационной культуры специалиста в условиях дистанционного обучения. Установлены особенности формирования информационной культуры будущего специалиста – способность использовать в различных проявлениях своей будущей профессии современные информационные технологии и показатели – определенные знания, умения и навыки, необходимые для сбора информации и оперирования ею, а также умение применять средства компьютерной техники и информационно-коммуникационные технологии. Показано, что возможности интерактивного дистанционного учебного курса позволяют формировать информационную культуру путем активного информационного взаимодействия всех участников учебного процесса.

Ключевые слова: дистанционное обучение, информатизация, интерактивный дистанционный учебный курс, информационная культура, информационное общество, информационно-коммуникационные технологии.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. Завданням сучасної освіти є необхідність підготовки висококваліфікованих фахівців до життєдіяльності в інформаційному суспільстві, що неможливо без розвитку самосвідомості та вміння оцінити якість наданої інформації. Пропонуються різні шляхи для його вирішення, одним з яких є інформатизація освіти [12]. У свою чергу інформатизація дозволяє ефективно розвивати таку форму освіти, як дистанційне навчання. Дистанційне навчання, як форма навчання, активно розвивається. На сучасному етапі воно може бути реалізовано засобами інтернет-технологій, що передбачають інтерактивність, і розглядається як взаємодія викладача і студентів на відстані, що відображає всі компоненти навчального процесу (цілі, зміст, методи, організаційні форми,

засоби навчання). Інформаційне суспільство постійно збільшує вимоги до освітнього потенціалу майбутнього фахівця. Особливе значення в інформаційному суспільстві для підвищення інформаційної культури особистості набуває організація дистанційного навчання.

Актуальність даної статті визначається тим, що в умовах переходу до інформаційного суспільства майбутній фахівець повинен уміти швидко сприймати і обробляти велику кількість інформації, володіти сучасними засобами, методами і технологіями роботи з інформаційними технологіями. Все це неможливо без певного рівня інформаційної культури, яка може стати елементом загальної культури людства.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях вітчизняних і закордонних науковців приділяється увага проблемі формування інформаційної культури особистості.

Поняття «інформаційне суспільство» розглядали науковці – Д. Белл, Д. І. Блюменау, В. М. Кухаренко. Процес диференціації культури та виділення в її системі інформаційної культури досліджували Л. С. Вінарік, Л. В. Скворцов. Питання інформатизації суспільства розглядали науковці М. І. Жалдак, Н. В. Морзе, Е. П. Семенюк, Л. В. Скворцов, М. Г. Коляда. Інформаційну культуру, як обов'язковий складник загальної культури фахівця будь-якого профілю, розглядали науковці Н. І. Гендіна, О. І. Шиман. В умовах дистанційного навчання інформаційну культуру розглядали В. М. Кухаренко, Н. В. Морзе, І. Г. Саннікова.

Проте ці дослідження спрямовані переважно на теоретичний аспект проблеми без урахування особливостей формування інформаційної культури в умовах дистанційного навчання.

Саме тому метою нашого дослідження є аналіз поняття «інформаційна культура» у контексті формування інформаційної культури фахівця в умовах дистанційного навчання.

Для досягнення поставленої мети, враховуючи обмеженість наукових та практичних розробок з цього питання, виникла потреба рішення наступних задач:

- визначити шляхи удосконалення формування інформаційної культури в процесі фахової підготовки студентів з використанням системи підтримки дистанційного навчання LMS Moodle;

- встановити особливості формування інформаційної культури фахівця в умовах дистанційного навчання.

Поняття «інформаційна культура» характеризує один з боків загальної культури, пов'язаної з інформаційним аспектом життя людини. У зв'язку зі збільшенням інформаційних потоків та їх різноманітністю в інформаційному суспільстві постійно зростає значимість інформаційної культури, що вимагає від людини вміння орієнтуватися у великих обсягах інформації.

Для роботи в умовах інформаційної цивілізації буде потрібно нове покоління фахівців з високим рівнем інформаційної культури. Що ж таке інформаційна культура? На сьогодні існує велика кількість визначень поняття «інформаційна культура». Розглянемо деякі з них.

Інформаційна культура в широкому розумінні – це сукупність принципів і реальних механізмів, що забезпечують позитивну взаємодію етнічних і національних культур, їх з'єднання в загальний досвід людства. Інформаційна культура у вузькому розумінні – оптимальні способи взаємодії зі знаками, даними, інформацією та подання їх зацікавленому споживачу для вирішення теоретичних і практичних завдань; механізми вдосконалення технічних середовищ виробництва, зберігання і передачі інформації; розвиток системи навчання, підготовки людини до ефективного використання інформаційних засобів та інформації [8].

Одним з провідних фахівців в області інформатизації є Е. П. Семенюк [16], який трактує поняття «інформаційна культура» як інформаційний компонент людської культури в

цілому, що об'єктивно характеризує рівень всіх здійснюваних у суспільстві інформаційних процесів та існуючих інформаційних стосунків.

Д. І. Блюменау вважає, що інформаційна культура людини є частиною загальнолюдської культури, необхідною ланкою освітньої діяльності як педагогів, так і студентів, якісною характеристикою їх інформаційної діяльності в складі освітньої діяльності. Інформаційна культура у людини виражається в наявності комплексу знань, навичок і рефлексивних установок у взаємодії з інформаційним середовищем [7].

Інформаційна культура особистості, зазначає Н.І. Гендіна, одна зі складових загальної культури людини, представляє сукупність інформаційного світогляду та системи знань і умінь, що забезпечує цілеспрямовану самостійну діяльність для оптимального задоволення індивідуальних інформаційних потреб з використанням як традиційних, так і нових інформаційних технологій. Що є найважливішим чинником успішної професійної і непрофесійної діяльності, а також соціальної захищеності особистості в інформаційному суспільстві [9].

О. І. Шиман доводить, що інформаційна культура розглядається як обов'язковий складник загальної культури фахівця будь-якого профілю [20]. Ми підтримуємо думку цього автора, який стверджує, що «інформаційну культуру необхідно формувати у студентів під час навчання з урахуванням специфіки відповідного фаху», і вважаємо, що безпосередньо це стосується і процесу формування інформаційної культури в умовах дистанційного навчання.

В інформаційному суспільстві основною складовою є суспільне виробництво, де істотно підвищуються вимоги до рівня підготовки всіх його учасників, тому особливу увагу слід приділяти інформатизації освіти як напряму, пов'язаному з придбанням і розвитком інформаційної культури людини. З огляду на це, зміст підготовки фахівця потрібно змінити так, щоб забезпечити майбутньому фахівцю не тільки загальноосвітні та професійні знання, але і необхідний рівень інформаційної культури.

Важливою особливістю інформаційної цивілізації є її орієнтація на майбутнє. Це передбачає контроль використання технологій, розробку моделей технологічного прогнозування, що залежить від рівня культури і освіти.

Процес визначення рівня практичного досягнення у будь-якій сфері діяльності пов'язаний з проблемою вибору відповідних особливостей і показників. Основною особливістю формування інформаційної культури у студента вважаємо – спроможність використовувати у різних проявах своєї майбутньої професії сучасні інформаційні технології. Виходячи з цього, основними показниками будуть певні знання, уміння і навички, необхідні для збору інформації та оперування нею, а також уміння застосовувати засоби комп'ютерної техніки та інформаційно-комунікаційні технології. Таким чином, ми розглядаємо поняття «інформаційної культури» як один із аспектів загальної культури, пов'язаний з інформаційною діяльністю індивіда у конкретному інформаційному середовищі. Роль цього аспекту в інформаційному суспільстві постійно зростає. Сьогодні сукупність інформаційних потоків навколо кожної людини настільки велика, різноманітна і розгалужена, що вимагає від нього і знання законів інформаційного середовища, і вміння орієнтуватися в інформаційних потоках.

Інформаційна культура студента, як соціально значимий спосіб його навчальної діяльності в інформаційному середовищі, пов'язана з такими проявами особистості, як пошук індивідуального сенсу інформаційної діяльності; вільний і відповідальний вибір поведінки і позиції по відношенню до процесів і явищ інформаційної дійсності; усвідомлений і творчий характер цілей і способів інформаційної діяльності [15]. Це сприяє найбільш повної реалізації потреб, здібностей і прагнень особистості в інтересах саморозвитку. Дистанційне навчання у вищій школі найбільш ефективно не як самостійна форма освіти, а як складова частина змішаного навчання (30-79% курсу реалізується в мережі: комбінується навчання в аудиторії з заняттями в мережі). Українські та зарубіжні

науковці розглядають змішане навчання в рамках впровадження в навчальний процес вузу дистанційних освітніх технологій [2, 6, 19], виділяють змішане навчання як тип організації навчального процесу [18]. Його переваги полягають у поєднанні традиційного навчання (аудиторного) і самостійного (дистанційного).

Дистанційне навчання є порівняно новим явищем в Україні. Його досліджували вітчизняні і зарубіжні науковці – W. Rice, A. В. Андрєєв, А. М. Анісімов, В. М. Кухаренко, Н. В. Морзе, Є. С. Полат та інші. Напрацювання і дослідження науковців дають можливість зробити висновки, що саме впровадження дистанційного навчання дає додаткові можливості відображати наукомісткі досягнення без значної втрати часу, що практично неможливо в умовах традиційної лекції чи семінарського заняття. Перевагою дистанційного навчання є доволі чітка зміна акценту на результати освіти, які пов'язані з досягненнями кожного студента. У цьому випадку студент стає центральною фігурою освітнього процесу, він може самостійно обирати шлях освоєння навчального матеріалу. Тому основними характеристиками дистанційного навчання є:

- детальне планування діяльності студента, його організацію, чітку постановку цілей і завдань навчання, надання необхідних навчальних матеріалів, консультацій онлайн та оффлайн;

- інтерактивність – ключове поняття дистанційного навчання, яке повинно забезпечувати максимально можливий зв'язок між студентом і викладачем, зворотній зв'язок між студентом і навчальним матеріалом; надавати можливість групового навчання;

- високоефективний зворотній зв'язок – студенти мають бути впевнені у правильному просуванні при роботі у дистанційному курсі при вивченні дисципліни. Такий зворотній зв'язок повинен бути як оперативним, так і відстроченим у вигляді зовнішньої оцінки;

- мотивація – найважливіший елемент будь-якого курсу дистанційного навчання. Для цього важливо використовувати різноманітні методи, прийоми і засоби організації навчання;

- структурування курсу дистанційного навчання має бути модульним, щоб студент мав можливість чітко усвідомлювати своє просування від модуля до модуля;

- контроль та самоконтроль. Основне завдання – відображення рівня знань студентів та можливість особистісної оцінки освітньої діяльності студентів.

Основними положеннями активізації пізнавальної діяльності студентів для розвитку інформаційної культури студента в умовах дистанційного навчання в рамках дистанційного курсу при навчанні вважатимемо такі [15]:

- самостійна пізнавальна діяльність студента повинна перебувати в центрі процесу навчання;

- важливо, щоб студент опанував певною кількістю знань, але набагато важливіше, щоб він навчився самостійно здобувати знання, працювати з інформацією, опанував способами пізнавальної діяльності, які міг би застосовувати при необхідності у підвищенні кваліфікації, або при зміні професійної орієнтації;

- самостійне накопичення знань не повинно носити пасивного характеру, навпаки, студент з самого початку повинен бути залучений в активну пізнавальну діяльність, не обмежуватися опануванням знаннями, але це передбачає їх застосування у вирішенні різноманітних проблем навколишньої дійсності;

- організація самостійної (індивідуальної або групової) діяльності студентів у дистанційному курсі передбачає використання новітніх педагогічних технологій, що стимулюють розкриття внутрішнього потенціалу кожного і одночасно сприяють формуванню соціальних якостей особистості (вмінню працювати у колективі, виконуючи різні соціальні ролі, допомагаючи один одному у спільній діяльності, вирішуючи спільними зусиллями складні пізнавальні завдання);

– дистанційне навчання – є індивідуальним та має можливості комунікації не тільки з викладачем, а й зі студентами;

– система контролю у засвоєнні знань і способи пізнавальної діяльності студента, вміння застосовувати отримані знання у різних проблемних ситуаціях повинні носити систематичний характер, будуватися на основі оперативного зворотного зв'язку (закладений як в текст навчального матеріалу, так і в можливості оперативного звернення до викладача в ході роботи в курсі), так і відстроченого контролю (при тестуванні, виконанні завдань).

В Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ викладачами кафедри вищої математики та інформатики у рамках науково-дослідної роботи з теми «Методика формування і використання персонального навчального середовища в контексті технологій дистанційного навчання» (державний реєстраційний номер 0014u001579), наказ № 62-0 ХТЕІ КНТЕУ «Про виконання науково-дослідних робіт» від 7 лютого 2014 року, досліджуються теоретичні та практичні питання впровадження в навчальний процес дистанційних курсів на базі системи LMS Moodle (рис. 1). Наразі ведеться опрацювання практичних аспектів організації змішаного навчання та формування інформаційної культури, де засоби дистанційного навчання використовуються для організації активної самостійної діяльності студентів.

Рисунок 1 – Офіційний сайт системи LMS Moodle

Система LMS Moodle орієнтована на створення особистого навчального середовища, в яке могли б стікатися різні інформаційні потоки, та надає досить можливостей для підтримки комунікації і спільної роботи [4]. Процес навчання в системі LMS Moodle забезпечує високу мотивацію студентів і викладачів, максимальну ступінь інтерактивності навчання, також у режимі індивідуального веб-спілкування, дає можливість постійного перегляду та повторення досліджуваного матеріалу, модульність, динамічність доступу до інформації (наприклад, викладач може постійно редагувати курс, а студенти виправляти свої помилки, доступність ресурсів в будь-який час, в будь-якому місці земної кулі та інше) [3, 10].

Інструментарій системи LMS Moodle насичений різними інтерактивними елементами. Для особистісної оцінки цілісної картини освітньої діяльності студентів в системі LMS Moodle можливо зберігання своїх цінних даних – результатів виконаних завдань курсу, оцінок курсу. В LMS Moodle передбачено додавання до курсу окремих активних елементів для організації самостійної роботи студентів [5].

Розглянемо приклад інтерактивного дистанційного навчального курсу «Інформаційні системи та технології у харчових виробництвах», розробленого викладачами кафедри вищої математики та інформатики, який функціонує на базі системи LMS Moodle [17]. Дистанційний курс «Інформаційні системи та технології у харчових виробництвах» містить навчальні засоби, створені за допомогою ресурсів та інтерактивних елементів системи LMS Moodle, які дають можливість організувати інтерактивну діяльність студентів та викладача. Цей курс дозволяє здійснювати різноманітні види діяльності: інформаційну (надання навчального матеріалу); практичну (робота з навчальним матеріалом); комунікаційну (обговорення навчального матеріалу, здійснення спільної навчальної діяльності, консультація); оцінюючу (контроль індивідуальної й спільної діяльності). При цьому створюється навчальне середовище, у якому сучасні інформаційно-комунікаційні технології є необхідними засобами активної пізнавальної діяльності студента, першим і надійним помічником у рішенні навчально-професійних завдань – зберігання, систематизація інформації, оформлення звітної документації, організація спільної інформаційно-навчальної взаємодії. На нашу думку система LMS Moodle забезпечує користувачеві створення навчального середовища, що стає тим краще, чим більше людей ним користується, активно формуючи, наповнюючи й багаторазово редагуючи інформацію. Для вдосконалення та підвищення ефективності самостійної роботи студентів був розроблений і впроваджений в навчальний процес груповий проект «Мое перше віртуальне кафе» [14]. В основу проекту було покладено ідею створення самостійної громадської структури. В ході проекту студенти вирішували спеціальні професійно-орієнтовані завдання, що відображають реальне економічне становище і дані функціонування підприємств ресторанного господарства України. Курс включає в себе складові навчально-методичного комплексу дисципліни та елементи LMS Moodle, які надають можливість управляти самостійною роботою студентів. Запропонований курс дозволяє студенту отримувати методичні матеріали для вивчення навчальної дисципліни в будь-який час з будь-якого комп'ютера, підключеного до мережі Інтернет. Також організовані консультації для студентів і обговорення матеріалів курсу в режимі онлайн, оффлайн. Курс надає студентам нові можливості – можна не тільки в будь-який час переглянути необхідний матеріал в режимі онлайн, але і пройти тестування, перевірити свої знання з дисципліни, що вивчається, ознайомитися з додатковими джерелами, які точно відповідають темам дисципліни, у зручний студенту час. Контроль знань такого навчання передбачає оперативний зворотній зв'язок. Завдяки можливості постійно редагувати курс в системі LMS Moodle (в процесі його експлуатації), управління пізнавальною діяльністю студента являє собою гнучкий і динамічний процес.

Активна діяльність в дистанційному курсі передбачає: гнучке поєднання самостійної пізнавальної діяльності студентів з різними джерелами інформації, навчальними матеріалами, спеціально розробленими у курсі; оперативну та систематичну взаємодію з викладачем курсу, групову роботу за типом навчання у співробітництві з учасниками даного курсу, використовуючи різноманітні проблемних, дослідницьких, пошукових методів у ході роботи над відповідними модулями курсу; обговорення на форумах, презентації груп під час захисту проектів та індивідуальні презентації проміжних і підсумкових результатів у ході вебінарів. Інтерактивні можливості системи LMS Moodle, розроблений нами дистанційний курс дозволяють опановувати інформаційною культурою студентами шляхом активної інформаційної взаємодії усіх учасників навчального процесу.

ВИСНОВКИ. Отже, для формування інформаційної культури при вивченні дисциплін студентам пропонується традиційні аудиторні заняття поєднувати з самостійною роботою в дистанційному курсі. В результаті такого підходу для студента:

- забезпечена доступність до навчальних матеріалів при вивченні дисципліни;
- мінімізована проблема пропуску занять (пропущені теми можна самостійно вивчити в дистанційному курсі, також виконати всі необхідні практичні, тестові завдання);
- реалізований принцип випереджаючого навчання – знайомство з новим матеріалом до аудиторних занять, можливість повторити матеріал після занять;
- активізована пізнавальна діяльність шляхом розвитку практичних аудиторних завдань за рахунок підвищення їх складності узгодженими професійно-спрямованими завданнями для самостійної роботи;
- створена гнучка система тестування, яка сприяє систематичному контролю і самоконтролю знань студентів;
- організовано консультації онлайн в чаті та оффлайн на форумі;
- підготовлена зручна система планування навчальних завдань, яка дозволяє виконувати їх в індивідуальному режимі;
- сформовано електронне навчальне середовище, яке дає студентам можливість оцінити цілісну картину своєї навчальної діяльності та вчасно виправити траєкторію її розвитку.

Таким чином, засобами дистанційного навчання забезпечуються умови для формування інформаційної культури студента, що дозволяють йому оволодіти наступними вміннями та навичками: диференціація інформації; виділення значущої інформації; вироблення критеріїв оцінки інформації; вибір та використання засобів для обробки великих обсягів інформації та використання її для вирішення професійних завдань.

У перспективі планується дослідити структурні компоненти інформаційної культури майбутніх фахівців та критерії її сформованості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Bell D. The Social Framework of the Information Society. Oxford, 1980. Цит. по: Белл Д. Социальные рамки информационного общества ; сокращ. перев. Ю. В. Никуличева // Новая технократическая волна на Западе ; под. ред. П.С. Гуревича. – М., 1988. – 330 с.
2. Oliinyk N. Yu. Theoretical principles of building a model of blended learning for technical disciplines / N. Yu. Oliinyk, S. M. Berezenska // International scientific-practical congress of pedagogues, psychologists and medics «New Trends of Global scientific ideas. 2016.», the 10th of March, 2016, Geneva (Switzerland). – Geneva : Publishing Center of the European Association of pedagogues and psychologists «Science», 2016. – pp. 167 – 175.
3. Rice W. Moodle E-Learning Course Development: A complete guide to successful learning using Moodle [Electronic resource] / W. Rice. – Packt Publishing. – 256 p. – ISBN 978-1-849515-26-9. – URL: http://moodle.eibfs.ae/pluginfile.php/42/mod_resource/content/2/Moodle%20e-Learning%20Course%20Development.pdf – Title screen (16.05.2016).
4. Андреев А. В. Практика электронного обучения с использованием Moodle / А. В. Андреев, С. В. Андреева, И. Б. Доценко. – Таганрог : Изд-во. ТТИ ЮФУ, 2008. – 146 с.
5. Анисимов А. М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle : учебное пособие / А. М. Анисимов. – Харьков, ХНАГХ, 2009. – 292 с.
6. Биков В. Ю. Технология створення дистанційного курсу : навчальний посібник / В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротенко, О. В. Рибалко и др. ; за ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка – К. : Міленіум, 2008. – 324 с. – ISBN 966-8063

7. Блюменау Д. И. Информация и информационный сервис / Д. И. Блюменау. – Л. : Издательство Наука, Серия: Наука и технический прогресс, 1989. – 188 с. – ISBN: 5-02-026598-5
8. Виноградов В. А. Создание информационной культуры для Европы / В. А. Виноградов, Л. В. Скворцов // Доклад на VI конференции ЕКССИД, 23-25 марта 1991 г. Кантербери, Великобритания // Теория и практика обществ.-научн. информатики. – 1991. – № 2 – С. 5 – 29.
9. Гендина Н. И. Формирование информационной культуры личности: теоретическое обоснование и моделирование содержания учебной дисциплины / Н. И. Гендина, Н. И. Колкова, Г. А. Стародубова, Ю. В. Уленко. – М. : Межрегиональный центр библиотечного сотрудничества, 2006. – 512 с.
10. Гильмутдинов А. Х. Электронное образование на платформе Moodle / А. Х. Гильмутдинов, Р. А. Ибрагимов, И. В. Цивильский. – Казань : Изд-во Казан. гос. ун-та, 2009. – 186 с.
11. Жалдак М. І. Проблеми інформатизації навчального процесу в середніх і вищих навчальних закладах / М. І. Жалдак // Комп'ютер в школі та сім'ї. – 2013. – № 3 – С. 8 – 15.
12. Закон України. Про Національну програму інформатизації (Верховна Рада України. Закон від 04.02.1998 № 74/98-ВР) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр>.
13. Коляда М. Г. Модель інформаційної культури майбутнього економіста / М. Г. Коляда // Гуманітарні науки. Науково-практичний журнал. Філософія освіти, менеджмент освіти, педагогіка, теорія та практика, проекти, програми, аналіз управління. – 2005. – № 1. – С. 58 – 64.
14. Олійник Н. Ю. Комп'ютерний практикум : навч. пос. / Н. Ю. Олійник, І. В. Зміївська. – Х.: ФОП Бровін О. В., 2013. – 212 с. – ISBN 978-966-2445-74-9.
15. Санникова И. Г. Формирование информационной культуры студента в условиях дистанционного обучения / И. Г. Санникова, М. В. Корнилова // Вестник ТГПУ. – 2007. – Выпуск 7 (70). Серия: ПЕДАГОГИКА. – С. 73 – 76.
16. Семенюк Э. П. Информатизация общества, культура, личность / Э. П. Семенюк // НТИ. – 1993. – Сер. 1. – № 1. – С. 1 – 8.
17. Система дистанційного навчання ХТЕІ КНТЕУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edu.htei.org.ua>.
18. Тихомирова Н. В. Управление современным университетом, интегрированным в информационное пространство: концепция, инструменты, методы : научное издание / Н. В. Тихомирова. – М. : Финансы и статистика, 2009. – 264 с.
19. Фомина А. С. Смешанное обучение в электронном распределенном университете / А. С. Фомина // Ученые записки. – 2011. – Вып. 34. – С. 82 – 88.
20. Шиман О. І. Формування основ інформаційної культури майбутніх учителів початкової школи : дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / Шиман Олександра Іванівна. – Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. – К., 2005. – 257 с.

Zmiivska I., Oboianska L.

Kharkiv Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics, Kharkiv

INFORMATION CULTURE AS A FACTOR IN THE FORMATION OF A SPECIALIST IN THE DISTANCE LEARNING

The article analyzes of concept the of «information culture» in the context of formation of information culture of a specialist in conditions of distance learning. Features of in formation of information culture of the future – the ability to use different forms of the future profession of

modern information technology and performance – knowledge abilities and skills required to a gathering information and handling it, as well as the ability to apply tools of computer technology and information and communication technology. It is shown that the possibility of interactive remote learning courses allow you to develop information culture by active information interaction of all participants in the educational process.

Keywords: distance learning, information, interactive distance learning course, information culture, information society, information and communication technologies.

REFERENCES

1. Bell, D. (1980), *The Social Framework of the Information Society*, Oxford, Great Britain. [in English]
2. Oliinyk, N.Yu. and Berezenska, S.M. (2016), "Theoretical principles of building a model of blended learning for technical disciplines", *International scientific-practical congress of pedagogues, psychologists and medics "New Trends of Global scientific ideas. 2016"*, Geneva (Switzerland) the 10th of March, 2016, pp. 167-175. [in English]
3. Rice, W. (2006), *Moodle E-Learning Course Development: A complete guide to successful learning using Moodle*, Packt Publishing, available at: http://moodle.eibfs.ae/pluginfile.php/42/mod_resource/content/2/Moodle%20e-Learning%20Course%20Development.pdf, (accessed May 16, 2016). [in English]
4. Andreev, A.V., Andreeva, S.V. and Docenko, I.B. (2008), *Praktika elektronnoho obucheniya s ispolzovaniem Moodle*, Izd-vo TTI YuFU, Taganrog, Russia. [in Russian]
5. Anisimov, A.M. (2009), *Rabota v sisteme distancionnogo obucheniya Moodle*, HNAGH, Harkov, Ukraine. [in Russian]
6. Bykov, V.Yu., Kukharenko, V.M., Syrotenko, N.H., Rybalko, O.V. and Bohachkov, Yu.M. (2008), *Tekhnolohiya stvorenniya dystantsiynoho kursu*, Milenium, Kyiv, Ukraine. [in Ukrainian]
7. Blyumenau, D.I. (1989), *Informaciya i informacionnyy servis*, Izdatelstvo Nauka Seriya: Nauka i tehnicheskiy progress, Leningrad, USSR. [in Russian]
8. Vinogradov, V.A. and Skvorcov, L.V. (1991), *Sozdanie informacionnoy kultury dlya Evropy, VI konferenciya EKSSID*, Canterbury, Great Britain, 23-25 March 1991, no. 2, pp. 5-29 [in Russian]
9. Gendina, N.I., Kolkova, N.I., Starodubova, G.A. and Ulenko, Yu.V. (2006), *Formirovanie informacionnoy kultury lichnosti: teoreticheskoe obosnovanie i modelirovanie sodержaniya uchebnoy discipliny*, Mezhhregionalnyy centr bibliotечноgo sotrudnichestva, Moscow, Russia. [in Russian]
10. Gilmutdinov, A.H., Ibragimov, R.A. and Civilskiy, I.V. (2009), *Elektronnoe obrazovanie na platforme Moodle*, Izd-vo Kazan. gos. un-ta, Kazan, Russia. [in Russian]
11. Zhaldak, M.I. (2013), *Problemy informatyzatsiyi navchal'noho protsesu v serednikh i vyshchikh navchal'nykh zakladakh, Komp'yuter v shkoli ta sim'yi*, no. 3, pp. 8-15. [in Ukrainian]
12. Zakon Ukrayiny. Pro Natsional'nu prohramu informatyzatsiyi (Verkhovna Rada Ukrayiny. Zakon vid 04.02.1998 № 74/98-VR), available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/98-vr> (accessed May 10, 2016). [in Ukrainian]
13. Kolyada, M.H. (2005), *Model' informatsiyanoi kul'tury maybutn'oho ekonomista, Humanitarni nauky. Naukovo-praktychnyy zhurnal. Filosofiya osvity, menedzhment osvity, pedahohika, teoriya ta praktyka, proekty, prohramy, analiz upravlinnya*, no. 1, pp. 58-64. [in Ukrainian]
14. Oliinyk, N.Yu. and Zmiyivs'ka, I.V. (2013), *Komp'yuternyy praktykum*, FOP Brovin O.V., Kharkiv, Ukraine. [in Ukrainian]

15. Sannikova, I.G. and Kornilova, M.V. (2007), *Formirovanie informacionnoy kultury studenta v usloviyah distancionnogo obucheniya*, *Vestnik TGPU*, Iss. 7 (70). Seriya: PEDAGOGIKA, pp. 73-76. [in Russian]

16. Semenyuk, E. P. (1993), *Informatizaciya obschestva, kultura, lichnost*, NTI, Ser. 1, no. 1, pp. 1–8. [in Russian]

17. *Systema dystantsiynoho navchannya KhTEI KNTEU*, available at: <http://edu.htei.org.ua> (accessed May 12, 2016). [in Ukrainian]

18. Tihomirova, N.V. (2009), *Upravlenie sovremennym universitetom, integrirovannym v informacionnoe prostranstvo: koncepciya, instrumenty, metody: Nauchnoe izdanie*, *Finansy i statistika*, Moscow, Russia. [in Russian]

19. Fomina, A.S. (2011), *Smeshannoe obuchenie v jelektronnom raspredelennom universitete*, *Uchenye zapiski*, Vyp. 34, pp. 82–88. [in Russian]

20. Shyman, O.I. (2005), *Formuvannya osnov informatsiynoyi kul'tury maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly*, Dissertation of Cand. Sc. (Ed.) 13.00.02, National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, Ukraine. [in Ukrainian]

Зміївська Ірина Віталіївна,

старший викладач кафедри «Вища математика та інформатика», Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, пров. О. Яроша, 8, м. Харків, Харківської обл., Україна, 61045.

Тел. 067-998-90-78.

E-mail: irina.zmievska@gmail.com

Zmiivska Iryna Vitaliivna,

Senior Lecturer of Higher Mathematics and Informatics Department, Kharkiv Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics, prov. O. Jarosha, 8, Kharkiv, Kharkiv Region, Ukraine, 61045.

Tel. 067-998-90-78.

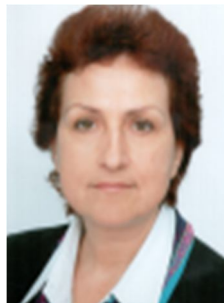
E-mail: irina.zmievska@gmail.com

Обоянська Любов Афанасіївна,

старший викладач кафедри «Вища математика та інформатика», Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, пров. О. Яроша, 8, м. Харків, Харківської обл., Україна, 61045.

Тел. 066-844-97-25.

E-mail: L_A_O@ukr.net

Oboianska Liubov Afanasiivna,

Senior Lecturer of Higher Mathematics and Informatics Department, Kharkiv Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics, prov. O. Jarosha, 8, Kharkiv, Kharkiv Region, Ukraine, 61045.

Tel. 066-844-97-25.

E-mail: L_A_O@ukr.net

Стаття надійшла 31.05.2016